

Forfatter: Aarestrup, Emil

Titel: Udvalgte digte

Citation: Aarestrup, Emil: "Udvalgte digte", i Aarestrup, Emil: *Udvalgte digte*, udg. af Dan Ringgaard , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 265.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aarestrup07val-shoot-idm139875153589168/facsimile.pdf> (tilgået 12. maj 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

ke mulighederne for enjambement (det at føre meningen over versfuren), ophold og indskud udnyttes. Mulighederne bruges i denne strofe helt typisk ved, at der i andet vers indskydes en bemærkning, der udskyder sætningens fuldblydelse. Herefter følger enjambementet mellem vers 3 og 4, hvis effekt er at sætte fart på sætningen igen, og føre den så meget desto mere lystfuldt mod sit ophør. Enjambementerne får større effekt pga. det naturlige ophold, som overgangen fra den kvindelige udgang i det ene vers til den tryksvage indgang i det næste skaber (jf. Fafner 1989, s. 151). Det er på én gang en enkel og en plastisk form. Det er denne strofe, der avler det selvalbrydende sprog, der er typisk for Aarestrup, og som ses på slap line i »Distraction« (s. 116-118).

Det, Claussen egentlig reagerer imod, er en generel erfaring hos Aarestrup, som går henover skellet mellem form og indhold, og som er den samme, som Brandes ikke kan med. Der er ingen idealisme, heller ikke som heroisk trods, og der er er ingen vilje til helhed hinsides detaljen. Det er både romantisten og æstetisten, der står for skud. Emaljen lægger sig som en prægtig, kvælende hinde over digtene. Der er en angst i dem, der har at gøre med, at himlen lukker sig, og verden indsnævres. Angst betyder snæverhed (jf. Harrits, s. 125). Men angsten og sanseligheden er simultane. Emaljen hældes ikke over »Urkræfterne«. Det erotiske er ikke kun tvetydigt, men også uoprindeligt. Det er ikke kun hæmmet og dermed demoniseret af kulturen; det eksisterer kun i kraft af kulturen. Derfor kan erotikken dybest set ikke frigøre sig.

6. Mangesidigheden

Det saftige forfatterskab har altså en grundtone af melankoli, ensomhed og død, som er uløseligt forbundet med det erotiske, men som også dukker op i den mere åndelige lyrik, for sådan én skriver Aarestrup også, og det er endnu en modstemme til naturalisten. Erotikerens Aarestrup – navnet skal forstås som en signatur for digtene, ikke som den biografiske person – er også melankoliker og metafysiker; æstetikerens af samme navn er også konsekvent naturalist. Inden talen falder på den centrale Aarestrup, på de erotiske si-

265

tuationer, ritornellerne og på æstetismen, er det derfor på sin plads at notere sig en række andre digte, de egentlig naturalistiske, de dybt melankolske og de metafysiske.

Aarestrups virtuositet omfatter også sin tilsyneladende modsætning: evnen til at give råb for usødet. I »Vi sad i Vinternatten« (s. 189-190) beskrives et barns død uden megen metaforik, men med naturalistens blik på pulsen, der svinder, og strubens sidste åndedrag, inden digtet brutalt afbrydes, da der intet er på den anden side af døden. Tænk på J. P. Jacobsens »Saa standsed«, og der den Blodets Strøm». Ligesådan med den ubetingede erotiske overgivelse i »Jeg saa dig blusse og jeg skjalv ...« (s. 238). Ingen metaforer, ingen æstetisk emalje, kun en lapidarisk rapport om en sublim skælven i subjektet over for »En ubegrændset Lyst«. I »Eensomheden« (s. 177-178) levnes der intet rum for den sværmeriske melankolis selvforelskede og skønhedsdrukne tendens, der er kun den absolutte ensomhed, som »usynlig breder / [...] sin mørke Favn / rædselsfuld mod dig.« Over for disse akutte, næsten kliniske erfaringer står de mere klassiske vanitasdigte som »Hør, Dødens Klokker kime ...« (s. 190-191) og »Kom, Gudsengel, stille Død ...« (s. 223). De sidste to digte udtrykker en religiøst farvet længsel efter evigheden, som de førstnævnte digte er blottede for. Det gudsforladte gør følelsen hjemløs som i f.eks. »Din Følelse er Aske ...« (s. 163), hvor en spottende og retningsløs ironi à la Heine kun kan blive fri for sig selv i det absolutte ophør.

7. Melankoli: ghasele

Men ellers er følelsen blandet, i »Ghasele« (s. 60-61) ligefrem ornamentalt indviklet. I en ghasele, der er en persisk digtform, rimes der på det første rimpar ned gennem hver anden linje i hele digtet. Aarestrup raffinerer formen ved i digtet at lade enderimordet, »hvile«, være det samme hele vejen for så at indrime varieret: »bløde : rode : gløde : møde : ode : strøede : sode : bløde : stode : døde«. Digtet kan i princippet fortsætte i det uendelige. Det er ikke hugget op i strofer eller symmetrier, det er en uendelig slynget linje, der varierer sine gentagelser meditativt, monotont som en arabesk.

266